

7.5.2013

SOSTEN VALTUUSTO SUOMEN HALLITUKSELLE

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry on valtakunnallisten sosiaali- ja terveysjärjestöjen kattojärjestö. SOSTE on sosiaali- ja terveystieteellinen vaikuttaja ja asiantuntijajärjestö, joka rakentaa sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edellytyksiä yhteistyössä jäsenyhteisöjensä kanssa. SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n varsinaisina jäseninä on 186 valtakunnallista sosiaali- ja terveysalan järjestöä ja yhteistyöjäseninä 63 muuta sosiaali- ja terveysalan toimijaa.

Liitteenä SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n valtuuston puolivälisarvio Suomen hallituksen toiminnasta.

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

Kristiina Kumpula
SOSTEn valtuuston puheenjohtaja

Vertti Kiukas
Pääsihteeri

SOSTE

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
SOSTE Finlands social och hälsa rf
SOSTE Finnish Society for Social and Health

www.soste.fi

Yleistä

SOSTE pitää hyvinä Suomen hallituksen kokonaistavoitteita köyhyyden, eriarvoisuuden ja epätasa-arvon vähentämiseksi sekä hyvinvointiyhteiskunnan perusrakenteiden vahvistamiseksi. Kestävä talous ja hyvinvointi ovat toistensa edellytyksiä. Erityisesti taloudellisesti tiukkoina aikoina valtion-talouden kestävyys edellyttää hyvinvointi-investointeja inhimillisen ja sosiaalisen pääoman kasvattamiseksi.

Talous

Hallitusohjelman mukaista kasvutavoitetta ei ole saavutettu. Tämä on merkinnyt kaavailtua suurempia leikkauksia ja veronkorotuksia. Kehysriihessä 2013 tehdyistä 500 miljoonan euron menosäästöistä miltei puolet kohdistui sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalaan.

Kuntien valtionosuuksien leikkaukset ja kuntien odotettuakin heikompi taloustilanne tulevat näkymään peruspalvelujen laadussa ja sisällössä.

SOSTE kritisoi sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalaan ja valtionosuuksiin kohdistuvia leikkauksia. Taloudellisesti vaikeina aikoina on lisättävä ennaltaehkäisevää työtä ja panostettava hyvinvointiin. Korjaavat toimet jälkikäteen tulevat kalliiksi.

SOTE- ja kuntauudistusta vauhditettava

Suomen hallitus asetti tavoitteekseen kunta- ja sosiaali- ja terveyspalveluiden rakenteiden uudistamisen. Uuden kuntarakennelain on tarkoitus tulla voimaan kesällä 2013 ja STM:n valmisteleman järjestämislain vuonna 2015. Ratkaisujen viivästyminen, selkeiden linjojen puute ja sekava uudistamisprosessi on luonut kuntiin ja sotepalvelujen kehittämiseen sekä muuhun lainsäädäntöön epävarmuutta, hidastanut muita hankkeita sekä aiheuttanut tilanteita, joissa kuntien hyvinvointitehtävä vaarantuu.

Kuntakokonaisuuksien tulee olla elinvoimaisia ja niiden palveluiden monipuolisia. Sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisen tulee perustua ensisijaisesti vahvoihin peruskuntiin, joilla on sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämiseen riittävä kantokyky ja taloudelliset edellytykset. Sosiaali- ja terveyspalvelu-uudistuksessa on tarve edetä riittävän vahvojen järjestämisvastuun kantajien aikaansaamiseksi, vaikka joillakin alueilla kuntaliitoksiin ei vielä olisikaan valmiutta.

SOSTEn mielestä kuntarakenne- ja soteuudistusta on vauhditettava, sillä vain ripeillä uudistamistomilla saadaan haltuun kuntatalouden syvenevä kestävyysvaje, pystytään turvaamaan yhdenvertaiset sosiaali- ja terveyspalvelut asuinpaikasta riippumatta, voidaan huolehtia henkilökunnan riittävydestä sekä luodaan hyvinvointia. Lisäksi uudistukset tulee kytkeä tiiviimmin toisiinsa ja kuntarakenneuudistukseen tiiviisti liittyvänä asiana ratkaistava myös sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen, rahoitus ja valvonta.

Hyvinvointi-investointeja lisättävä taloudellisesti tiukkoina aikoina

Suomen hallitus on korottanut perusturvaa hallitusohjelman mukaisesti tiukasta taloudellisesta tilanteesta huolimatta. Tämä päätös on hyvä. Sillä kurottiin osittain kiinni pitkällä aikavälillä tapahtunutta ostovoiman heikentymistä. Lisäksi hallitus on korottanut alkoholi-, makeis- ja tupakkaveroja. SOSTE

on tyytyväinen hallituksen toimiin näiden verojen korottamiseksi. Tämä on perusteltua kansanterveyden näkökulmasta. Myös nuorten yhteiskuntatakuu ja 2013 kunnille opetusryhmien pienentämiseen jaettavat määrärahat ovat tervetulleita päätöksiä nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi.

Hallituksen tavoite työllisyysasteen nostamiseksi 72 %:iin ei ole toteutunut, vaan työllisyysaste on laskenut. Nuorten yhteiskuntatakuu on erinomainen hanke, mutta sen rahoitus olisi pitänyt toteuttaa erillisenä siten että yhteiskuntatakuun toteuttaminen ei olisi vähentänyt muiden työllisyystoimenpiteiden osuutta ja rahoitusta. Nuorten yhteiskuntatakuun toteutumista heikensi alkuvuodesta TEM:n uudistettu työkokeilu, joka esti työpajojen työkokeilun sellaisten nuorten osalta, jotka eivät osanneet nimetä heitä kiinnostavaa alaa. Järjestöpalautteen pohjalta TEM korjasi tämän ongelmallisen rajauksen.

Työ on paras keino polarisaation ja köyhyyden vähentämiseen. Työpaikkojen ja yrittäjyyden syntyminen on Suomen ja suomalaisen hyvinvointitalouden elinehto. Hallituksen tärkeimpänä tavoitteena on oltava työpaikkojen luominen. Veropolitiikan tavoitteena on oltava työllisyyden parantaminen, tuerojen kaventaminen sekä pienituloisten ja köyhien aseman vahvistaminen.

SOSTE vaatii lisäämään toimia ja rahoitusta osatyökykyisten ja vammaisten työmarkkinoille pääsyn edistämiseksi sekä kumoamaan päätöksen nuorten työkokeilun uravaatimuksesta. Lisääntyvä ylipaino sekä tupakointiin ja alkoholin käyttöön liittyvät terveyshaitat muodostavat välillisinä ja välittöminä menoina miljardiluokan kuluerän sekä ovat keskeisiä sairauksien ja työkyvyttömyyden syitä. Ongelmiin puuttumiseksi on laadittava laaja toimenpideohjelma, jossa myös terveystoimien verotusta kehitetään.

Kansalaisjärjestöjen asemaa kehitettävä

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelmassa on sitouduttu vahvasti parantamaan kansalaisjärjestöjen toimintaedellytyksiä. Ohjelman mukaan kansalaisjärjestöjen verovapautta, resursseja ja palvelutuotantoa parannetaan sekä asemaa selkeytetään. Päätöksenteko ja eri asioiden valmistelu on ollut hajanaista ja sitä on hankaloittanut pahasti eri ministeriöiden toisistaan poikkeavat käytännöt.

Suomessa on noin 200 valtakunnallista sosiaali- ja terveysjärjestöä, joilla on henkilöjäseniä noin 1,3 miljoonaa. Vapaaehtoisena toimii noin 500 000 suomalaista ja heidän työpanoksensa vastaa noin 21 000 henkilötyövuotta. Vertaistoiminnassa on mukana 320 000 ihmistä. Sosiaali- ja terveysjärjestöt toimivat myös osatyökykyisten ja vammaisten työllistäjinä: järjestöt työllistävät työllistämistuilla noin 30 000 ihmistä.

Nykyisistä kuntapäätäjistä yli 60 % pitää sosiaali- ja terveysjärjestöjen toimintaa kunnassaan hyvin tärkeänä ja 75 % arvioi, että tulevaisuudessa järjestöjen rooli kasvaa entisestään.

Raha-automaattituottojen siirtäminen valtion yleiskatteisille momenteille on hallitusohjelman vastaista. Lisäksi arpajaisveroastetta on nostettu vuosi toisensa jälkeen. Viimeksi 1.1.2012 alkaen arpajaisvero nostettiin 10 prosentista 12 prosenttiin. Nämä leikkaukset johtavat järjestöavustusten jäädyttämiseen koko tulevaksi kehyskaudeksi.

SOSTE vaatii, että kansalaisjärjestöjen yleishyödylliseen asemaan ja verotukseen liittyvät kysymykset selkeytetään hallitusohjelman mukaisesti. Lisäksi Raha-automaattivastustusten jäädyttämisspätös tulisi purkaa hyvinvointi- ja vapaaehtoistyön edistämiseksi.

Yhteenveto

Yhteenvetona SOSTEn valtuusto toteaa, että hallitus on onnistunut toimissaan melko hyvin kireästä taloustilanteesta huolimatta. Kuitenkin kehitettävää löytyy.

SOSTEn valtuusto toteaa, että toimivassa hyvinvointitaloudessa investoinnit hyvinvointiin ovat sijoituksia tulevaisuuteen. Korjaavat toimenpiteet ovat aina pitkällä tähtäyksellä kalliimpia kuin ongelmien ennaltaehkäisy. Ehkäisevään toimintaan on panostettava myös loppuhallituskauden aikana:

1. Luodaan valtionosuusmalliin kuntia ennaltaehkäisevään toimintaan sijoittamisesta palkitseva malli.
2. Parannetaan taloustaantumassa erityisesti perheiden tukea.
3. Puututaan tehokkaammin koulupudokkuuteen ja lisätään voimavaroja etsivään nuorisotyöhön.
4. Toteutetaan kuntoutuksen kokonaisuudistus.